

Lasse Egendal Leipziger

Diversitet, ulighed og demokratisk tilbagegang¹

To faktorer, der ofte sættes i forbindelse med demokratisk ustabilitet og tilbagegang, er økonomisk ulighed og etnisk diversitet. I denne review-artikel gennemgår jeg systematisk den komparative forskning og viser, at de simple antagelser om, at etnisk diversitet eller økonomisk ulighed i sig selv underminerer demokrati, ikke understøttes robust af empirien. Begge dele kan under visse omstændigheder gøde jorden for udemokratiske tendenser, men det kræver, at etniske eller socioøkonomiske skel politiseres og bliver til egentlige konfliktlinjer. På den baggrund diskuterer jeg en nyere gren af litteraturen, der ikke behandler ulighed og etnicitet som adskilte fænomener, men i stedet kombinerer dem. Denne forskning viser, at ulighed mellem etniske grupper er særligt destabiliserende – mere end økonomisk ulighed eller diversitet alene. Jeg præsenterer derudover to illustrative casestudier af Nepal og Bolivia, som synliggør de mekanismer, litteraturen peger på. Artiklens hovedimplikation er, at overlap mellem etniske kategorier og materielle samt politiske uligheder øger demokratiske institutioners sårbarhed.

Nøgleord: demokrati, demokratisk tilbagegang, etnisk diversitet, socioøkonomisk ulighed, etnisk ulighed

Demokratisk tilbagegang, polarisering og populisme kobles ofte til både etnisk heterogenitet og økonomisk ulighed.² Autoritære ledere valgt ved demokratiske valg kan for eksempel fremmane fjendebilleder af minoriteter eller udnytte økonomiske frustrationer i befolkningen (Diamond, 2020; Haggard og Kaufman, 2021: 5). Det rejser det bredere spørgsmål om, hvordan diversitet og ulighed påvirker demokratiets stabilitet. Da de fleste lande i verden er multietniske, er det centralt at forstå, hvordan etnisk sammensætning påvirker demokratiets funktion og stabilitet (se Mounk, 2022). Tilsvarende er det afgørende at undersøge de politiske konsekvenser af socioøkonomisk ulighed – ikke mindst fordi uligheden er udbredt og stigende i mange lande (Solt, 2020; Piketty, 2014), samtidig med at presset på demokratiet tiltager (Przeworski, 2019).

Studier af henholdsvis etnisk heterogenitet og socioøkonomisk ulighed som årsager til demokratisk (u)stabilitet har en lang tradition i samfundsvidenskaben. Mange forskere har hævdet, at etnisk, sproglig og religiøs heterogenitet kan skabe konflikt og undergrave demokratiske institutioner (f.eks. Mill, 2010: 296; Rustow, 1970; Lijphart, 1977; Dahl, 1989). Eksempler som Myanmar, Nigeria

og Libanon, som har været præget af voldelige etniske konflikter og ustabile demokratier, illustrerer problemets alvor. Men også i etablerede, rige demokratier er spørgsmålet aktuelt. I USA er race blevet fremhævet som en dimension, der har bidraget til polarisering og derigennem demokratisk tilbagegang (Levitsky og Ziblatt, 2018; se også Przeworski, 2019: 113-122). Samtidig viser eksempler som Ghana, Canada og Indonesien, at demokrati også kan konsolideres i samfund med høj etnisk diversitet. Og i den modsatte ende af spektret illustrerer Polen og Ungarn, at etnisk homogenitet på ingen måde er en garanti mod demokratisk tilbagegang (Rovny, 2023). Dette blandede mønster spejles også i tværnationale statistiske studier, som ikke påviser en klar sammenhæng mellem etnisk diversitet og demokratisk ustabilitet (Fish og Brooks, 2004; Gerring, Hoffman og Zarecki, 2018; Merkel og Weiffen, 2012: 397; Beissinger, 2008: 87).

En ulige fordeling af ressourcer – og de deraf følgende konflikter mellem socioøkonomiske klasser – er også blevet fremhævet som en central udfordring for demokratiets stabilitet (Mill, 2010: 120; Lipset, 1963; Marshall, 1950; Rueschemeyer, Stephens og Stephens, 1992; Boix, 2003; Acemoglu og Robinson, 2005). USA er igen et relevant eksempel: her er stigende økonomisk ulighed blevet knyttet til demokratisk tilbagegang (Haggard og Kaufman, 2021: 36). Men også her er billedet sammensat. Nogle af verdens mest ulige samfund – som Sydafrika siden 1994 – har formået at opretholde et relativt stabilt demokrati (Lieberman og Lekalake, 2022), og tværnationale studier finder ikke robust evidens for en selvstændig effekt af økonomisk ulighed på demokratisk ustabilitet (f.eks. Haggard og Kaufman, 2012, 2016; Knutsen, 2015; Slater, Smith og Nair, 2014).

Dette blandede empiriske mønster understreger behovet for en systematisk undersøgelse af, hvorvidt og under hvilke betingelser etnisk diversitet og økonomisk ulighed påvirker demokratisk tilbagegang. Artiklen bidrager hertil gennem et litteraturreview struktureret i tre analytiske trin. For det første gennemgår jeg litteraturen om økonomisk ulighed og etnisk heterogenitet hver for sig. For det andet diskuterer jeg en nyere forskningsdagsorden om etnisk ulighed, der studerer konsekvenserne af et sammenfald mellem etniske kategorier og socioøkonomiske forhold. For det tredje samler jeg indsigterne i en teoretisk syntese, der tydeliggør, hvordan overlappende økonomiske og etnisk-kulturelle skel kan udgøre en særlig udfordring for demokratisk stabilitet. Da de mekanismer, der forbinder etnisk ulighed med demokratisk ustabilitet, fortsat er relativt underbelyste, inddrager jeg to illustrative cases – Nepal og Bolivia – som viser, hvordan sådanne overlappende skel kan give anledning til polarisering, gradvis demokratisk svækkelse og i sidste ende sammenbrud. Samlet set peger min

syntese af litteraturen på, at etnisk diversitet først bliver demokratisk destabiliserende, når den systematisk overlapper med materielle og politiske uligheder.

Begrebsafklaring

Da begreberne demokrati, etnisk diversitet og socioøkonomisk ulighed kan forstås forskelligt, præciserer jeg her, hvordan de anvendes i artiklen. Jeg forstår demokrati i en snæver, procedural forstand: et system er demokratisk, når regeringsmagten vælges gennem konkurrencefyldte valg (Schumpeter, 1942: 269). Ud over dette minimumskriterium kan demokratisk kvalitet variere, bl.a. afhængigt af hvorvidt valgene er frie, fair og inklusive, og om der er sikret centrale frihedsrettigheder og kontrol med regeringsmagten mellem valg (se Andersen og Skaaning, 2026: 3-4 i dette temanummer).³ Demokratisk tilbagegang indebærer et fald i disse kvaliteter, f.eks. gennem svækkelse af uafhængige domstole, indskrænkninger af frihedsrettigheder eller angreb på valgenes integritet. Hvis valg ikke længere er konkurrencefyldte og dermed ikke længere afgør, hvem der sidder på regeringsmagten, er der tale om et demokratisk sammenbrud. Sidstnævnte indebærer ikke nødvendigvis en varig overgang til diktatur, men kan efterfølges af gendemokratisering, hvormed der bliver tale om en periode med demokratisk ustabilitet.

Socioøkonomisk ulighed (ofte blot benævnt økonomisk ulighed i litteraturen) forstås her som forskelle i borgernes evne til at opretholde en bestemt levestandard. Det omfatter ikke kun indkomst og formue, men også forskelle i levevilkår og livschancer, såsom adgang til uddannelse, sundhed, sikkerhed og basale offentlige goder.⁴ Når folk har nogenlunde samme muligheder, opfattes samfundet som lige. Omvendt betragtes et samfund som ulige, når livschancerne varierer markant (Jensen og van Kersbergen, 2016: 36). Socioøkonomiske uligheder kan være mellem individer eller familier og mellem grupper, f.eks. etniske grupper (Stewart, 2008).

Etnicitet defineres ifølge Weber som en subjektivt oplevet følelse af fællesskab baseret på en tro på fælles afstamning og kultur (Weber, 1976 [1922]). Denne overbevisning næres typisk af formodede medfødte træk, såsom sprog, religion eller visse fenotypiske egenskaber ("race"), som deles af en gruppe mennesker (Horowitz, 1985: 51-52). Dermed bliver et samfund multietnisk, når to eller flere sådanne "selvbevidste" grupper, der adskiller sig på de nævnte karakteristika, lever side om side inden for samme politiske enhed (Vogt, 2019: 23). Sammenlignet med andre sociale identiteter, såsom socioøkonomisk klasse, er etniske identiteter ofte mere synlige og mindre foranderlige over tid (Chandra, 2006: 419; Horowitz, 1985; Houle, 2015: 475).

Socioøkonomisk ulighed og demokratisk ustabilitet

Økonomisk ulighed betragtes typisk som havende stærke direkte og indirekte negative virkninger på demokratiet (Rueschemeyer, 2004: 84). Diamond og Morlino (2004) påpeger eksempelvis, at demokrati forudsætter en vis politisk lighed, som trues af ekstreme uligheder i rigdom og status. Bekymringen for ulighedens politiske konsekvenser har dybe rødder i politisk tænkning og kan spores tilbage til klassiske tænkere som Aristoteles, Rousseau, Tocqueville og Mill (se Leipziger, Skaaning og Thorsen, 2023: 187-188; Mill, 2010: 120).

Idéen om, at økonomisk ulighed kan true demokratiet, er blevet videreudviklet og konkretiseret i nyere empirisk forskning. En kerneforklaring fremhæver, at høj ulighed kan øge eliteres frygt for omfordeling, hvilket kan føre til kup for at beskytte deres økonomiske interesser (Acemoglu og Robinson, 2005; Boix, 2003; Houle, 2009). Denne frygt er særligt udtalt, når eliter besidder immobile aktiver, såsom jord, der vanskeligt kan flyttes eller skjules, og som derfor er særligt sårbare over for ekspropriation under demokratiske regeringer (Boix, 2003; se også Moore, 1966; Ziblatt, 2009). Et sådant mønster ses historisk i bl.a. Chile, hvor økonomiske eliter støttede militærkuppet mod Allendes demokratisk valgte regering i 1973 for at forhindre radikale omfordelingstiltag (Schlotterbeck, 2024) i et forløb præget af betydelig amerikansk indblanding (Collier og Sater, 2004: 355).

Historisk har eliter desuden brugt begrænsninger i stemmeretten som redskab til at fastholde magt og privilegier. Historien om de amerikanske sydstater illustrerer denne logik. Frigivelsen af slaver svækkede den hvide elites økonomiske magt (Alston og Ferrie, 1993; Ransom og Sutch, 2001), og udvidelsen af stemmeret til afroamerikanere truede deres politiske dominans. Som reaktion modarbejdede de lokale eliter fulde demokratiske rettigheder til afroamerikanere (Acharya, Blackwell og Sen, 2016: 633). Tilsvarende illustrerer Latinamerika som en særdeles ulige region hvordan magtfulde aktører historisk har svækket demokratiske institutioner for at beskytte deres privilegier (Karl, 2000).

Fordelingsmæssige forskelle kan dog også skade demokratiet på mere subtile måder end gennem kup og mere åbenlyse forsøg på at udelukke bestemte grupper fra politisk deltagelse. Socioøkonomisk ulighed fører til politisk ulighed, da koncentrationer af indkomster og formuer giver eliter bedre muligheder for at fremme deres politiske interesser (Dahl, 1985; Lindblom, 1977). Flere forskere fremhæver således, hvordan ekstrem rigdom – bl.a. forstærket af teknologisk udvikling – koncentrerer politisk magt (Hacker og Pierson, 2010; Acemoglu og Johnson, 2023). Det afspejler sig f.eks. i valgkampe, hvor økonomiske eliter dominerer via kampagnebidrag, samt i mediekontrol, hvor ejerskab og lovgivning kan bruges til at begrænse ytringsfrihed og alternative informationskilder.

Dermed kan økonomiske ressourcer omsættes til et “kulturelt hegemoni”, hvor mediekontrol og uddannelser former offentlige holdninger og reducerer demokratiets pluralisme (se Leipziger, Skaaning og Thorsen, 2023: 190-191).

Denne form for magtkoncentration afspejler sig i de politiske deltagelsesmønstre og beslutningsprocesser, når vi ser på socioøkonomisk ulige lande. Flere studier dokumenterer, hvordan politiske beslutninger, særligt i USA, i højere grad afspejler de velhavendes præferencer frem for den brede befolknings (Bartels, 2016; Gilens, 2012; Persson og Sundell, 2024; se dog også Elkjær og Iversen, 2020). Derudover viser forskning, at økonomisk ulighed fører til lavere valgdeltagelse, særligt blandt lavindkomstgrupper, hvilket styrker de velhavende borgeres politiske indflydelse (Solt, 2008). Dette skaber en selvforstærkende dynamik, hvor velhavende borgere bruger deres uforholdsmæssigt store indflydelse til at sikre en (endnu) større del af samfundsgoderne (se Jensen og van Kersbergen, 2016: kap. 9).

Ulighed kan også føre til sociale spændinger, populisme og polarisering, hvilket truer demokratisk tolerance og institutionel stabilitet (Lakoff, 2015; Przeworski, 2019; Stoetzer, Giesecke og Klüver, 2023). Derudover kan socioøkonomisk ulighed underminere den sociale kapital – herunder tillid borgere imellem samt mellem borgere og myndigheder – som er nødvendig for en vel fungerende demokratisk orden (Stiglitz, 2012; Uslaner, 2008; Putnam, Leonard og Nanetti, 1993). Endelig er middelklassen blevet fremhævet teoretisk som en stabiliserende faktor i demokratier (Lipset, 1959), og en reduceret middelklasse, der typisk ledsager høj ulighed, kan dermed svække demokratiske normer og institutioner.

Selvom økonomisk ulighed intuitivt kan forventes at reducere demokratisk kvalitet, findes der også modargumenter baseret på elite- og vælgerpræferencer. Ansell og Samuels (2018) argumenterer for, at eliter kan have en interesse i at opretholde demokrati, da det beskytter ejendomsrettigheder (Knutsen, 2011) og fremmer økonomisk vækst gennem teknologisk udvikling og investering i humankapital (Uberti og Knutsen, 2021). Selvom demokrati indebærer højere omfordeling, kan eliterne stadig drage økonomisk fordel af et stabilt og forudsigeligt system. Desuden beskytter demokratiske institutioner dem mod magtmisbrug og ekspropriation, som det ofte ses i autoritære regimer (Ansell og Samuels, 2014; Knutsen, 2021). Eksempler fra Kina og Rusland viser, hvordan velhavende erhvervsfolk i autokratier – som Jack Ma eller Mikhail Khodorkovskij – kan udsættes for ekspropriation, arrestation eller pres, hvis de opfattes som politiske trusler. Derfor er det ikke givet, at økonomiske eliter ønsker at underminere demokrati, selv under høj ulighed.

For middel- og arbejderklassen er der endnu færre grunde til at svække demokratiet, da høj demokratisk kvalitet sikrer formel politisk lighed, giver dem større indflydelse og bidrager til at sikre deres materielle interesser (Meltzer og Richard, 1981; Ross, 2006; se dog Albertus, 2015 vedr. omfordeling i autokratier). Selvom populistiske ledere kan fremstå som selverklærede talerør for marginaliserede borgere, er der ingen grund til at forvente, at mindrebedemidlede borgere ville være bedre stillet i et mindre demokratisk system.

Sammenfattende er der altså en lang række argumenter for, at økonomisk ulighed kan true demokratiets stabilitet og kvalitet – både gennem kup orkestreret af økonomiske eliter og mere subtile former som en de facto magtkoncentration hos eliterne. Samtidig peger modsatrettede argumenter på, at eliter kan have interesse i at bevare demokratiet, mens middel- og arbejderklassen især har behov for politisk repræsentation. Derfor er det ikke givet på forhånd, at høj ulighed automatisk fører til demokratisk tilbagegang.

På tværs af lande er de empiriske resultater også blandede. Mens nogle studier konkluderer, at økonomisk ulighed øger risikoen for demokratisk tilbagegang (Rau og Stokes, 2025) og sammenbrud (Houle, 2009; Przeworski et al., 2000), finder nyere studier, der generelt anvender stærkere forskningsdesign, at der ikke findes en robust generel sammenhæng (Haggard og Kaufman, 2012, 2016; Knutsen, 2015; Slater, Smith og Nair, 2014). Kort sagt er der begrænset tværnational empirisk evidens for, at økonomisk ulighed fører direkte til demokratisk kollaps eller gradvis undergraver demokratiets institutioner. Det er dog værd at bemærke, at de tilgængelige data rummer betydelige begrænsninger, hvilket gør det vanskeligt at identificere sådanne effekter med sikkerhed (se Knutsen, 2015).

På tværs af lande er der altså ikke overbevisende belæg for, at ulighed direkte underminerer den procedurale kvalitet af demokrati, som er mit fokus her. Der er dog mere konsistent støtte til, at ulighed udhuler demokratiets substantielle dimension – reel politisk lighed – ved at skævvride repræsentation og deltagelse (Leipziger, Skaaning og Thorsen, 2023; Solt, 2008).⁵

Politisering af socioøkonomisk ulighed

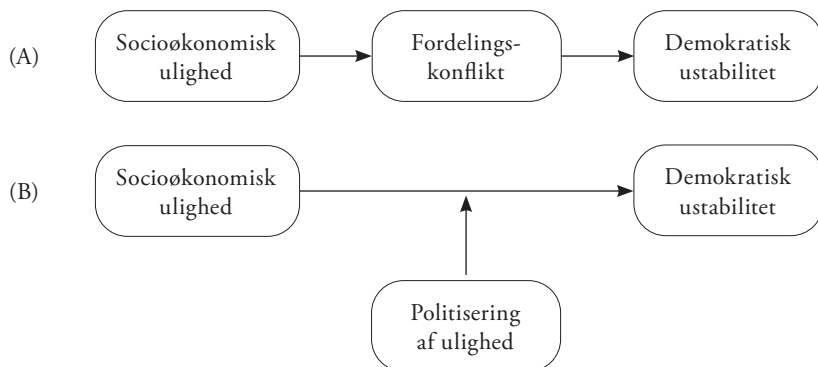
Selvom den tværnationale evidens er begrænset, er det for tidligt helt at afskrive økonomisk ulighed som en mulig faktor i demokratisk tilbagegang. Under bestemte betingelser kan ulighed bidrage til demokratisk ustabilitet, men kun i det omfang økonomiske skel politiseres. Som antydnet i det foregående afsnit handler det dermed mindre om selve ressourcefordelingen end om de politiske dynamikker, der kan gøre fordelingsforskelle konfliktfyldte.

Når ulighed politiseres og bliver destabiliserende, sker det som regel i samspil med andre faktorer. Den virker sjældent isoleret, men kan forstærke sociale, geografiske eller ideologiske skel og derved skabe dyb polarisering og ustabilitet (se Haggard og Kaufman, 2021: 29, 36). Et klassisk eksempel er Den Anden Spanske Republik (1931-1939), hvor dybe klasse- og jordkonflikter i et institutionelt svagt system hurtigt blev politiseret i en tid præget af stærke ideologiske konflikter i Europa. Forsøg på jordreform og styrkelse af arbejderrettigheder udløste voldsom modstand fra eliter, hvilket eskalerede konflikten, muliggjorde militærkuppet i 1936 og i sidste ende førte til borgerkrig (se Graham, 2005). Dermed blev fordelingskonflikten fatal for demokratiet – på linje med hvad vi så ovenfor i tilfældet med Chile.

I nyere tid viser Thailand et beslægtet mønster, hvor økonomiske forskelle mellem land og by, kombineret med ideologiske forskelle og elitekonflikter, har ført til dyb polarisering og gentagne kup (Kongkirati, 2019). Også i etablerede demokratier kan ulighed blive politisk mobiliseret. I USA har Trump og det republikanske parti formået at appellere til mange hvide arbejdere, der både oplever nedadgående social mobilitet og føler deres levevis kulturelt udfordret. Denne kombination af økonomiske og identitetsmæssige faktorer har ifølge nogle analyser bidraget til polarisering og populisme og dermed til demokratiets tilbagegang (se Przeworski, 2019: kap. 6). Ovenstående peger på, at økonomisk ulighed ikke i sig selv er destabiliserende, men når den politiseres og møder sociale og ideologiske spændinger i et system præget af svage institutioner, kan den udvikle sig til en alvorlig trussel mod demokratiets stabilitet.

Figur 1 giver – uden at være udtømmende – en visuel opsummering af to udbredte teoretiske idéer i litteraturen. De to idealtypiske forståelser kan skitseres som (A) en fordelingskonflikt, der følger direkte af høj ulighed (f.eks. Acemoglu

Figur 1: To idealtypiske forventninger om ulighed og demokratisk ustabilitet

og Robinson), og (B) en betinget effekt, hvor ulighed først bliver destabiliserende, når den politiseres – typisk i samspil med andre faktorer – og munder ud i dyb polarisering (f.eks. Kongkirati).

Etnisk heterogenitet og demokratisk ustabilitet

Mens litteraturen om økonomisk ulighed og demokrati fokuserer på fordeling af ressourcer, typisk mellem sociale klasser, udgør dette kun én type skillelinje, der kan true den politiske stabilitet.

Ligesom økonomiske forskelle under visse betingelser kan blive politiseret og danne varige konfliktakser, kan også ideologiske eller identitetsbaserede forskelle udvikle sig til dybe politiske skillelinjer (Merkel og Weiffen, 2012: 389; Offe, 2003: 157). Etnisk identitet hører til sidstnævnte kategori og handler ofte om krav om kulturel anerkendelse, gruppespecifikke rettigheder og modeller for magtdeling (Horowitz, 1985; Lijphart, 2004).

Fremtrædende forskere har argumenteret for, at diversitet udgør en udfordring for demokratiet, og at det er sværere at etablere og opretholde demokrati i heterogene end i homogene samfund (Dahl, 1989; Horowitz, 1985; Lijphart, 2004: 96-97). Robert Dahl hævdede f.eks., at demokrati er ”markant mindre hyppigt i lande med udtalt subkulturel pluralisme”, men bemærkede også, at ”kulturel homogenitet [...] ikke er en strengt nødvendig betingelse for polyarki” (Dahl, 1989: 255). Dahl bekymrede sig altså over, at et højt niveau af etnisk heterogenitet gør demokrati langt mindre sandsynligt, især i lande hvor én etnisk gruppe realistisk kan stræbe efter at dominere staten (Dahl, 1971: 114-118). Denne bekymring har dybe rødder i politisk teori og kan spores tilbage til antikken hos Platon og Aristoteles samt til klassiske liberale tænkere som John Stuart Mill (Mill 2010: 2296; Merkel og Weiffen, 2012: 394-396).

Teoretisk kan etnisk heterogenitet danne grundlag for vedvarende konflikter, som hæmmer befolkningens tilknytning til staten og nationen. Den kan også skabe koordinationsproblemer for oppositionsgrupper (Arriola, 2012) og føre til *ethnic outbidding*, hvor politikere, der forsøger at maksimere opbakningen fra vælgere inden for deres respektive etniske grupper, overbyder hinanden. Denne konkurrence kan intensivere etniske spændinger og skabe en glidebane mod vold og demokratisk sammenbrud (Rabushka og Shepsle, 1972). På lignende vis kan valgte ledere med autokratiske instinkter udnytte etniske skel til at bevare eller styrke deres magt (Beissinger, 2008: 90-91), hvilket bl.a. synes at have været tilfældet i det forhenværende Jugoslavien, hvor ”det etniske kort” blev spillet (Snyder, 2000; Mann, 2005).

Sammenfattende peger en lang række forskere på, at stor social og etnisk heterogenitet kan udgøre en potentiel udfordring for demokratiets stabilitet (Anc-

kar, 1999; Diamond og Plattner, 1994; Epstein, Leventoglu og O'Halloran, 2012; Horowitz, 1985; Rabushka og Shepsle, 1972; Snyder, 2000; Weingast, 1997; Lijphart, 1977). Som Diamond og Plattner (1994: xvii-xxii) understreger, skyldes denne bekymring bl.a., at etniske konflikter adskiller sig fra klasse- og fordelingskonflikter. Hvor økonomiske forskelle i højere grad kan håndteres gennem gradvise kompromiser om delbare ressourcer, er etniske spændinger bundet til identitet og status og fremstår derfor som mere absolutte og uforsonlige. Konsensus synes altså at være, at etnisk heterogenitet, alt andet lige, enten har en negativ eller – i bedste fald – ingen relation til demokrati (Beissinger, 2008: 85; Gerring, Hoffman og Zarecki, 2018: 284).

Selvom argumentet om, at et homogent samfund er en forudsætning for stabilt demokrati, kan virke intuitivt, viser nærmere undersøgelser, at forholdet mellem etnisk diversitet og demokratisk ustabilitet ikke er entydigt. Flere tværnationale statistiske studier finder ikke en klar eller robust sammenhæng mellem etnisk diversitet og demokratisk ustabilitet, og nogle empiriske fund peger ligefrem i den modsatte retning (Fish og Brooks, 2004; Gerring, Hoffman og Zarecki, 2018; Merkel og Weiffen, 2012: 397; Beissinger, 2008: 87; se dog også Przeworski et al., 2000).

Der er også flere landespecifikke og regionale studier, der udfordrer idéen om, at etnisk fragmentering svækker demokratiet. Reilly (2001) argumenterer for, at ekstrem etnisk heterogenitet kan styrke demokratisk stabilitet ved at forhindre én gruppe i at dominere, hvilket han illustrerer gennem et casestudie af Papua Ny Guinea. På den baggrund argumenterer han for, at homogenitet eller høj fragmentering kan gavne demokrati, mens en moderat fragmentering skaber størst risiko for ustabilitet. Andre studier har ligeledes et mere optimistisk syn på diversitet i specifikke lande – i al fald når visse baggrundsbetingelser er til stede, som for eksempel i Indien (Varshney, 2013).

I en nylig artikel argumenterer Rovny (2023) for, at politisk mobiliserede etniske minoriteter styrker demokratisk modstandsdygtighed ved at danne koalitioner med liberale kræfter og begrænse illiberale aktørers magt. Hans analyse af 11 østeuropæiske lande viser, at demokratisk tilbagegang er mest udtalt i homogene samfund som Ungarn og Polen, mens lande med mobiliserede etniske minoriteter som bl.a. Slovakiet, Estland og Letland har oplevet større demokratisk stabilitet. I den forstand kan etnisk diversitet, når den er politisk organiseret, fungere som en vigtig barriere mod demokratisk tilbagegang i Østeuropa.

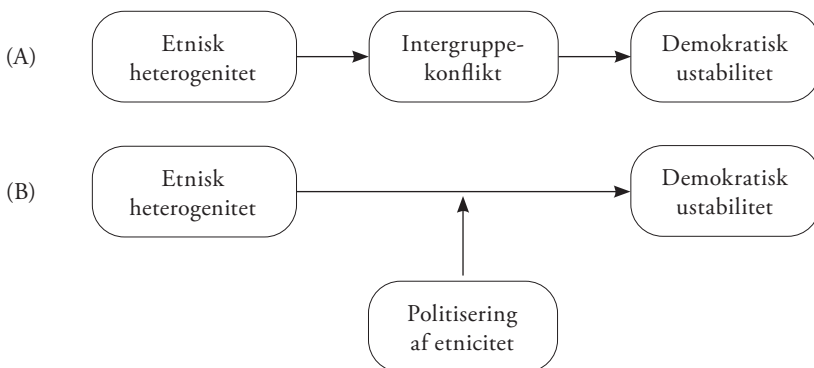
Et beslægtet mønster i relativt homogene samfund er, at autoritære ledere kan skabe polarisering ved at udpege meget små eller marginaliserede grupper som synderbukke. I Ungarn har Viktor Orbán og partiet Fidesz konsekvent fremstillet migranter og flygtninge som "fjender" af den nationale kultur og

sikkerhed, hvilket har hjulpet med at mobilisere støtte til illiberale tiltag (Kosa, 2025; Perigo, 2018). Eksemplet viser, at relativt høj etnisk homogenitet langt fra er nogen garanti mod udemokratisk adfærd. Chua (2003) peger i forlængelse heraf på, at også små minoriteter, der forbindes med succes eller privilegier, kan blive genstand for politisering. Pointen er dermed, at selv ganske små grupper under visse betingelser kan udnyttes til at skabe polarisering og konsolidere magten.

Ovenstående blandede empiriske fund leder mig videre til en bredere pointe, nemlig at det næppe er en heterogen demografi i sig selv, der undergraver demokrati. Snarere er det den politiske og økonomiske kontekst – herunder hvordan de demokratiske institutioner er indrettet (f.eks. valgsystemer, føderale ordninger eller former for etnisk magtdeling) – som kan gøre forskelle mere eller mindre politisk eksplosive.

Figur 2 giver en visuel opsummering af to idealtypiske forståelser i litteraturen. Den ene (A) tager udgangspunkt i en direkte effekt, hvor etnisk heterogenitet giver anledning til vedvarende gruppekonflikter og dermed underminerer demokratisk stabilitet (f.eks. Rabushka og Shepsle). Den anden (B) fremhæver en betinget effekt, hvor etnicitet først bliver destabiliserende, når den politiseres i samspil med bl.a. institutionelle rammer, muligheder for politiske koalitioner og andre kontekstuelle forhold (f.eks. Posner; Chandra). Figuren er ikke udtømmende, men tjener til at tydeliggøre to gennemgående forklaringslogikker i litteraturen.

Figur 2: To idealtypiske forventninger om etnisk heterogenitet og demokratisk ustabilitet

Ud over institutionernes indretning er det også centralt, hvordan etnicitet i det hele taget forstås og konceptualiseres i forskningen. Forskere skelner ofte mellem forskellige forståelser af etnicitet – f.eks. essentialisme, instrumentalisme, konstruktivisme og institutionalisme – som varierer i synet på identiteters foranderlighed og konfliktpotentiale (Varshney, 2009). Særligt de ikkeessentialistiske perspektiver, som generelt nyder større opbakning blandt samfundsforskere (se Varshney, 2009), understøtter idéen om, at det ikke er diversitet i sig selv, men måden, hvorpå etniske identiteter mobiliseres og håndteres, der afgør politisk stabilitet.

I den sammenhæng er en større forskningsmæssig udfordring, at mange teo-rier tænker for snævert på demografiske variable, når de skal koble etnicitet med demokratisk udvikling (Beissinger, 2008: 88). Men mange forskere i etnisk politik ville ikke reducere sådanne spørgsmål til graden af diversitet eller bestemte demografiske konfigurationer. De anerkender, hvor svært det er at måle diversitet objektivt, og peger på institutionelle, sociale, historiske og økonomiske faktorer, der bedre forudsiger, om etnicitet bliver politisk mobiliseret (Beissinger, 2008: 88). Standardmål for etnisk diversitet, såsom etnolingvistisk fraktionalisering (ELF), kritiseres derfor også af Reilly og andre forskere, da de sjældent giver en præcis forudsigelse af, hvornår etnicitet bliver politisk relevant (Beissinger, 2008: 88-89).

En yderligere metodisk kritik er, at diversitet næppe kan betragtes som ek-sogen til demokrati. Demokratiske institutioner kan selv forme graden og betydningen af diversitet, eksempelvis ved at skabe mekanismer, der fremmer en bredere identifikation med nationalstaten på tværs af etniske grupper (Mazucca og Munck, 2014). Når dette lykkes, mindskes risikoen for, at etniske forskelle bliver politiseret. Det rejser til gengæld det centrale spørgsmål: Under hvilke betingelser politiseres etnicitet og bliver en kilde til demokratisk ustabilitet?

Politisering af etnicitet

Etniske forskelle bliver først politisk eksplosive, når de bliver koblet til magt, anerkendelse og ressourcer. I sådanne situationer sker politisk mobilisering ofte langs etniske skillelinjer, hvor grupper oplever at stå i konkurrence om politisk indflydelse eller knappe økonomiske muligheder (f.eks. Horowitz, 1985). Dette mønster var særlig tydeligt i nyligt afkoloniserede stater, hvor flere grupper kæmpede om politisk kontrol i fravær af et etableret partisystem, der kunne samle på tværs af etniske skel, eller uden effektive magtdelingsmekanismer (se f.eks. Cederman, Gleditsch og Buhaug, 2013). Et klassisk eksempel er Nigeria, hvor konkurrencen mellem de store etniske grupper (Hausa-Fulani, Yoruba og

Igbo) har været en central faktor i landets politiske ustabilitet og gentagende demokratiske sammenbrud (se f.eks. Diamond, 1988).

Det afgørende er således ikke etnisk-kulturelle skel i sig selv, som det antages i mere essentialistisk orienterede perspektiver. Snarere handler det om, hvordan sådanne skel kobles til den omgivende kontekst – herunder institutionelle og demografiske forhold – som former både politisk konkurrence og aktørers incitamenter til mobilisering. Pointen understreges af nyere studier, som viser, at etnicitet kun under bestemte betingelser bliver politisk relevant. Posners (2004) studie af Chewa- og Tumbuka-grupperne i Zambia og Malawi demonstrerer eksempelvis, at kulturelle forskelle kun bliver politisk betydningsfulde, hvis grupperne er store nok til at spille en rolle i den politiske konkurrence. På samme vis peger Lieberman og Singh (2012) i et studie af 12 lande i det sydlige Afrika på, at det er statens aktive institutionalisering af etnicitet, der gør den til en relevant konfliktakse. Også partikonkurrencens struktur og uformelle netværk kan være afgørende. Chandra (2005) viser, at etniske partier ikke i sig selv underminerer demokratiet, men at deres effekt afhænger af, om konkurrencen reduceres til en enkelt etnisk dimension eller forbliver multidimensionel. Varshney (2001) fremhæver tilsvarende, at interetniske netværk i partier og civilsamfund kan dæmpe polarisering og vold, mens segmenterede, intraetniske mønstre har den modsatte effekt.

Implikationen af ovenstående er, at heterogenitet ikke i sig selv er en uoverstigelig udfordring for folkestyret. I forlængelse heraf har en betydelig mængde forskning været dedikeret til at identificere institutionelle arrangementer, der kan afhjælpe de skadelige konsekvenser af skel baseret på etniske identiteter (Lijphart, 2004; Reilly, 2001; Reynolds, 2002; Sisk, 1996; Varshney, 2001).

Samtidig peger en række studier på, at visse institutionelle arrangementer kan forværre disse problemer. Det er bl.a. blevet anført, at flertalsvalg i enkeltmandskredse kan skade demokratiet i etnisk diverse samfund, fordi det fastholder majoritetens dominans (Beissinger, 2008: 87). Hvis etniske identiteter bliver meget faste kategorier, kan demokratisk konkurrence skabe permanente vindere og tabere. Som Przeworski (1991) minder os om, er ex ante usikkerhed om valgets udfald afgørende for valgprocessen i et velfungerende demokrati. Hvis man som gruppe bliver permanent taber, mindsker det incitamentet til at overholde demokratiske spilleregler (se Chandra, 2005), og politiske aktører kan beslutte, at forandring kun kan opnås med magt (Horowitz, 1985: 342-349). Med andre ord kan det virke stærkt undergravende for demokratiet, hvis de politiske institutioner er indrettet således, at den politiske konkurrence overlapper for stærkt med gældende identitetsskel.⁶

For at modvirke sådanne situationer kræves det, at institutioner indrettes til den specifikke kontekst. Særligt Lijpharts (1977) klassiker *Democracy in Plural Societies* satte rammerne for debatten om, hvordan demokrati kan eksistere i heterogene samfund, med fokus på institutionel ingeniørkunst og tilskyndelser til elitesamarbejde. Kritikere fremhæver dog, at institutionalisering af etnicitet – for eksempel gennem etniske kvoter og magtdelingsmekanismer – kan fastholde identiteternes politiske relevans og dermed begrænse mulighederne for at overskride etniske skillelinjer. Som alternativ foreslår Horowitz (1985) valgsystemer, der giver incitamenter til tværetniske alliancer uden at institutionalisere grupperne som faste kategorier, eksempelvis gennem *alternative vote* eller krav om geografisk spredning i præsidentvalg.

I den sammenhæng er føderalismens dobbelte potentiale også blevet diskuteret: Den kan være destabiliserende, men under visse betingelser – f.eks. når majoritetsgruppen ikke har en klart defineret hjemregion – kan den også understøtte demokratiet (Beissinger, 2008: 87; Hale, 2004: 165-193; Stepan, 1999). Et eksempel på en føderal struktur, der har bidraget til at håndtere etnisk mangfoldighed, er Schweiz, hvor kantonernes brede selvstyre har gjort det muligt for forskellige sprog- og kulturområder at sameksistere stabilt gennem demokratiske institutioner. Omvendt har føderale ordninger i det tidligere Jugoslavien og Nigeria i perioder bidraget til øget etnisk spænding og ustabilitet, fordi institutionerne ikke kunne sikre effektiv magtdeling eller inklusion.

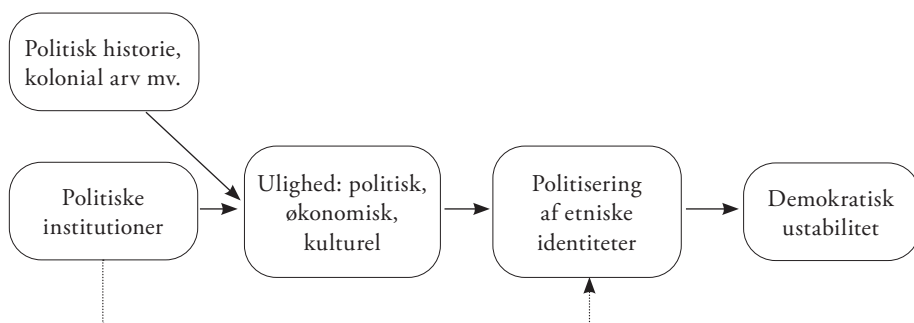
Stepan, Linz og Yadav (2011) viderefører den institutionelle tradition i deres arbejde om *state-nations*. De fremhæver, hvordan forskelle i statslige strukturer og føderale arrangementer kan fremme stabilitet i diverse demokratier, og at *state-nations* bedre kan håndtere sådanne konflikter end *nation-states*, der ofte vil opleves som mere ekskluderende (se desuden Bormann et al., 2019). Spanien udgør et eksempel på, hvordan asymmetrisk føderalisme og regional autonomi kan anvendes til at håndtere etnisk og regional diversitet inden for rammerne af et demokratisk regime. På trods af vedvarende spændinger – særligt i Katalonien og Baskerlandet – har det spanske demokrati i store træk formået at opretholde stabilitet og undgå voldelig konflikt. I forlængelse af ovenstående argumenterer Wimmer (2018) for, at inklusion af alle etniske grupper via repræsentanter på statsligt niveau – såkaldt etnopolitisk inklusion – er afgørende for politisk stabilitet, fravær af konflikt og ultimativt nationsopbygning (se desuden Vogt, 2019).

Det er dog vigtigt at understrege, at institutioner sjældent er neutrale løsninger, der frit kan designes ovenfra. De afspejler typisk en underliggende magtbalance og bliver ofte til som kompromisser mellem dominerende aktører, snarere end som teknisk optimale konstruktioner (se Mahoney og Thelen, 2009; Ace-

moglu og Robinson, 2005). I praksis kan institutioner dermed både være rammer for at håndtere etniske spændinger og resultater af de samme konflikter, de skal regulere. Som vi skal se i casen om Nepal, kan netop en elites dominans ved udformningen af forfatningen fastholde eksklusion og derved bidrage til at undergrave demokratiet snarere end at stabilisere det.

Samlet set peger forskningen på, at etniske identiteter først bliver politisk destabiliserende, når de politiseres gennem ulige adgang til magt, ressourcer og status, og at politiske institutioner spiller en central rolle i at forme – og enten forværre eller afbøde – disse processer. Figur 3 opsummerer disse indsigter og peger frem mod en litteratur, der undersøger de demokratiske konsekvenser af overlappet mellem etniske identiteter og ulighed. Dermed er vi også tilbage ved spørgsmålet om økonomisk ulighed, men denne gang mellem etniske grupper.

Figur 3: Politisk, økonomisk og kulturel ulighed som destabiliserende faktor i demokratier

Note: De politiske institutioner i et givent demokrati (fx valgregler eller magtdelingsinstitutioner) vil ofte være med til at forme niveauet af ulighed på baggrund af etnisk identitet. Ligeledes forklarer landes historiske erfaringer, fx med kolonialisering og slaveri, hvor store forskelle der er mellem gruppernes politiske indflydelse, kulturelle status og velstand. Den stiplede pil viser, hvordan politiske institutioner også kan have en direkte virkning på, hvorvidt etniske kategorier får politisk betydning, fx via kategorisering af befolkningen på baggrund af etnicitet.

Etnisk ulighed

En nyere gren af litteraturen har forsøgt at forklare demokratisk stabilitet ved hjælp af materielle forskelle mellem etniske grupper (Houle, 2015; Stewart, 2021; Leipziger, 2024b). Denne tilgang bygger videre på en tidligere, indflydelsesrig litteratur, der havde vist, at borgerkrige ofte opstår på grund af økonomisk og politisk ulighed mellem etniske grupper (horisontale uligheder), snarere end ulighed mellem individer (vertikale uligheder) (Cederman, Gleditsch

og Buhaug, 2013; Hillesund et al., 2018; Stewart, 2008).⁷ På baggrund heraf er det blevet foreslået, at overlappet mellem identitetsbaserede og økonomiske skel også kan underminere demokratiet.

Teoretisk er der gode grunde til, at etnisk ulighed kan virke særligt undergravende for demokrati. Etniske identitetsmarkører giver stærkere grobund for kollektive frustrationer (grievances) og mobilisering end socioøkonomisk klasse (Cederman, Gleditsch og Buhaug, 2013; Stewart, 2008). Denne effekt kan forstås som resultatet af to mekanismer på individniveau, der gensidigt forstærker hinanden (se Leipziger, Aarslew og Christensen, 2026).

For det første gør klart definerede gruppeidentiteter det lettere for politiske entreprenører at mobilisere grupper omkring oplevet uretfærdighed – en gruppe-mobiliseringsmekanisme (Stewart, 2021). I tillæg hertil er det værd at hæfte sig ved, at mange etniske uligheder har historiske rødder i kolonialisme, slaveri eller anden form for strukturel forskelsbehandling. Det gør det lettere for politiske ledere at fremstille uligheden som et politisk resultat – snarere end et spørgsmål om individuelle præstationer – og dermed som en legitim kilde til kollektiv mobilisering (Alesina, Michalopoulos og Papaioannou, 2016; Deere, Kanbur og Stewart, 2018).

For det andet peger forskning i socialpsykologi på, at uretfærdighed oplevet på vegne af gruppen – snarere end individet – fremkalder stærkere følelser af vrede og indignation, som igen øger tilbøjeligheden til kollektiv handling (en gruppeuretfærdighedsmekanisme) (Smith et al., 2012). Fordi det er gruppen, og ikke individet, der er referencepunkt for sammenligning og oplevet uretfærdighed, antændes både følelsesmæssige og politiske reaktioner på kollektivt niveau (Smith et al., 2012: 204-205). Disse mekanismer hjælper med at forklare, hvorfor ulighed mellem etniske grupper kan blive en særlig drivkraft for kollektiv mobilisering.

Kort sagt styrker det mulighederne for mobilisering, når etniske identiteter falder sammen med bestemte socioøkonomiske positioner (eller systematiske forskelle i politisk magt).⁸ Empirisk ser vi da også, at etnisk ulighed øger sandsynligheden for, at vælgere stemmer langs etniske skel (Houle, Kenny og Park, 2019; Huber og Suryanarayan, 2016).

Denne logik flugter med klassiske argumenter på makroniveau om politiske skillelinjer og demokratisk stabilitet, som hævder, at gensidigt forstærkende skillelinjer – som når etnicitet og klasse overlapper – destabiliserer demokratier, mens krydsende skillelinjer fremmer stabilitet (Dahl, 1971; Diamond, 1988; Lipset, 1963; Lipset og Rokkan, 1967). Diamond og Plattner (1994: xx-xxi) peger således på, hvordan krydsende skillelinjer skaber *cross-pressures* (krydspres), der modererer politiske holdninger og øger tolerance, mens overlappende skel

kan intensivere konflikter. Dette stemmer overens med den tidligere viste pointe om, at etniske identiteter først bliver centrale for folk og får politiske konsekvenser, når de forbindes til systematiske forskelle i livsvilkår (Gurr, 2000: 7, 67; Higashijima og Houle, 2017; Wimmer, 2018: 88). Særligt beskyldninger om regeringers favorisering af bestemte grupper kan politisere etniske identiteter (Wimmer, 2018: 79, 82).

I den sammenhæng kan vi også trække tråden tilbage til Diamond og Plattners (1994: xviii) skelnen mellem økonomiske og etniske konflikter. Som de fremhæver, er etniske spændinger sværere at forhandle, fordi de er bundet til identitet og status. Når økonomiske uligheder samtidig følger etniske skel, kombineres fordelingskonfliktens materielle dimension med identitetens ikke-forhandlingsbare karakter, hvilket markant øger risikoen for ustabilitet.

Flere illustrative casestudier understøtter hypotesen om, at etnisk ulighed undergraver demokrati. For eksempel blev demokratisk ustabilitet i Kenya i 2007-2008 drevet af langvarige socioøkonomiske uligheder mellem etniske grupper (Stewart, 2010). I Fiji førte frygt for omfordeling blandt indfødte fijianere til kup i 1987 og 1999 (Haggard, Kaufman og Teo, 2012; Lawson, 1991). Mere anekdotisk har mange etnisk ulige lande som Nigeria, Kenya, Guinea-Bissau, Peru, Ecuador, Fiji, Nepal, Myanmar, Pakistan og Bolivia svinget mellem diktatur og demokrati (Leipziger, 2023: 69), men også i det velstående Canada har økonomiske skel mellem fransk- og engelsktalende canadiere historisk bidraget til alvorlige politiske spændinger (Houle, 2015: 487).

Ud over eksemplerne ovenfor har flere tværnationale analyser undersøgt sammenhængen mellem etnisk ulighed og demokratisk stabilitet. Houle (2015) viser i et kvantitativt studie, at økonomisk ulighed mellem grupper øger risikoen for demokratisk kollaps, så længe uligheden inden for grupperne er lav. Stewart (2021) finder ligeledes, at etniske uligheder – såvel økonomiske som politiske – generelt destabiliserer demokratier baseret på casestudier af ni overvejende afrikanske lande. Panzano (2023) viser desuden statistisk, at stigende økonomiske uligheder mellem grupper medfører lavere demokratiniveauer.

Endelig viser Leipziger (2024b) i et kvantitativt studie, at etnisk ulighed øger risikoen for demokratisk sammenbrud. Det teoretiske argument er, at etniske skillelinjer, der er forbundet med fordelingsspørgsmål, kan sætte en farlig polariseringsdynamik i gang. Den dårligt stillede gruppe kan handle på sine kollektive frustrationer og mobilisere for en større andel af ressourcerne (jf. mikroniveau-argumenterne diskuteret ovenfor). Der er imidlertid ingen garanti for, at de privilegerede grupper vil gå på kompromis. I sådanne situationer bliver etniske identiteter mere fastlåste, og fordelingskonflikter skærpes.

Der er flere måder, hvorpå demokratiet kan lide skade under disse dynamikker, særligt hvis regeringer ikke kan handle beslutsomt og dæmpe spændingerne. Konflikter, uanset om de er voldelige eller ej, kan invitere militæret til at gribe ind for at ”genoprette orden”. Politiske eliter kan tilrane sig magten for at forsvare eller fremme deres egen gruppes materielle interesser, uanset om gruppen objektivt set er privilegeret eller marginaliseret. For eksempel kan valgte ledere pege på ”illoyale” eller ”farlige” minoritetsgrupper for at retfærdiggøre, hvad der i praksis er gradvise indskrænkninger af den demokratiske konkurrence (Leipziger, 2024b: 293-295).

En direkte sammenligning af resultater mellem konventionelle ulighedsmål og etnisk ulighed viser, at kun sidstnævnte konsekvent og markant forudsiger tilbagefald til autokrati (Leipziger, 2024b: 302). I det følgende ser jeg nærmere på de præcise trin, der forbinder etnisk ulighed med demokratisk ustabilitet.

Illustrative cases

Hvis man vil forstå forholdet mellem etnisk ulighed og demokratisk ustabilitet, er det ikke tilstrækkeligt blot at undersøge den gennemsnitlige statistiske sammenhæng og teste implikationer kvantitativt. Det er også nødvendigt at analysere, om sammenhængen faktisk virker gennem de foreslåede mekanismer. På trods af en voksende litteratur, der peger på en generel forbindelse mellem socioøkonomisk etnisk ulighed og demokratisk ustabilitet, findes der i øjeblikket ingen dybdegående, kvalitative og komparative vurderinger af, hvorvidt de foreslåede dynamikker reelt ligger til grund for de identificerede empiriske mønstre (se f.eks. Stewart, 2021).

Caseudvælgelse og metode

På den baggrund analyserer jeg to cases, hvor de beskrevne dynamikker med rimelighed kan forventes at være til stede, da de både er kendetegnet ved høj etnisk ulighed og et demokratisk sammenbrud. Jeg ser således på tilfælde, hvor den kausale mekanisme burde være til stede (Beach og Pedersen, 2016: 11; Goertz, 2017: 64-65).⁹ Det skal understreges, at der er tale om illustrative cases, der har til formål at afdække, hvorvidt de teoretiske dynamikker faktisk udspiler sig empirisk, snarere end fuldt udviklede process tracing-analyser.

Tabel 1 opsummerer de empirisk observerbare implikationer af hvert enkelt trin i den teoretiske mekanisme, dvs. hvilken type evidens der ville være i overensstemmelse med argumentet. Tabellen bygger på en tilpasset version af den probabilistiske teori, der blev udviklet i Leipziger (2024b), men anvendes her i en kvalitativ analyse af de udvalgte cases. Analysen af de to cases er primært baseret på casespecifik litteratur og data, men jeg inddrager også tværnationale

Tabel 1: Teoretiseret mekanisme for etnisk ulighed og demokratisk sammenbrud

	Årsag	Link 1	Link 2	Link 3 (flere stier)	Udfald
<i>Teoretiseret mekanisme</i>	Høj etnisk ulighed	Kollektive frustrationer og følelser af forurettelse (grievances)	Politisk polarisering	• Folkelig mobilisering • Magtkoncentration v. udøvende magt • Kupforsøg	Demokratisk sammenbrud
<i>Empiriske manifestationer</i>	Nationale eller tværnationale opgørelser der viser klare forskelle i levestandarder mellem relativt klart definerede etniske grupper	• Surveys eller ekspertvurderinger der viser, at særligt medlemmer af fattigere grupper føler sig depriverede • Eliter fra depriverede grupper italesætter lavere levestandarder • Eliter fra velhavende grupper betragter omfordeling som uretmæssig	Partier eller bevægelser, der repræsenterer "forurettet gruppe", stiller politiske krav om forbedring, som ikke imødekommes; politiske konflikter går i hårdknude	• Oprørsbevægelser dannes • Regering udvider sine magtbeføjelser og indskrænker demokratisk konkurrence • Militæret forsøger at kuppe	Landet har ikke længere kompetitive flertpartivalg (mindstekrav)

Note: Politiske institutioner (f.eks. valgsystemer, føderalisme og magtdelingsordninger) indgår ikke som selvstændige led i den teoretiske mekanisme, men forstås som bagvedliggende strukturer, der former både niveauet af socioøkonomisk ulighed og den måde, hvorpå mekanismens enkelte trin udfolder sig. Institutioner kan således påvirke, hvorvidt og hvordan kollektive frustrationer politiseres og omsættes til mobilisering og polarisering (se også figur 3).

kilder. I det omfang det har været muligt, har jeg trianguleret forskellige typer af data og kilder for at identificere eventuelle uenigheder eller uklarheder i beskrivelserne af konkrete udviklingsforløb.

Jeg starter med at præsentere hver case i narrativ form, hvorefter jeg giver centrale fund i tabel 2, der eksplicit knytter an til de forskellige led i mekanismen vist i tabel 1. Afslutningsvis bør det bemærkes, at jeg ved støtte til kausalkæden ikke hævder, at etnisk ulighed var den eneste relevante faktor bag de demokratiske sammenbrud, men at den havde en væsentlig, selvstændig betydning.

Nepal 1990-2002

Nepals demokratiske eksperiment efter 1990 var fra begyndelsen præget af etniske og sociale spændinger, som underminerede dets stabilitet. Den politisk dominerende gruppe var den hinduistiske højkasteelite fra højlandet (CHHE), der udgjorde omkring en tredjedel af befolkningen og historisk havde haft kontrol over både statsapparat og økonomi. De resterende to tredjedele – lavkaste-hinduer (Dalit), oprindelige nationaliteter (Adivasi Janajati) og Madhesi-folk fra Tarai-regionen – havde i årtier været marginaliseret politisk, økonomisk og socialt (Lawoti og Hangen, 2013: 14; UNDP, 2014: 35; Lawoti, 2010b: 18). I praksis er sondringen mellem etniske grupper og kaster ofte mudret i Nepal (Hangen, 2010: 26), så ved etnisk ulighed forstår jeg også kasteulighed.

Demokratiet blev indført i 1990 efter folkelige protester, og en ny forfatning trådte i kraft. Men denne fastholdt både en enhedsstat og et *first-past-the-post*-valgssystem, hvilket i praksis bevarede CHHE-elitens dominans (Lawoti, 2008: 374-376; 2010c: 10). Ikke-CHHE-grupperne udtrykte hurtigt utilfredshed med den nye politiske orden, som hverken sikrede reel indflydelse eller adresserede dybereliggende sociale og økonomiske uligheder (Hangen, 2010: 13; Lawoti og Hangen, 2013: 13, 15; Shakya, 2010: 53; Kantha, 2010; Lawoti, 2010b). Den vedvarende politiske eksklusion og socioøkonomiske ulighed skabte grobund for politisk ustabilitet og konflikt. De maoistiske ledere, der var utilfredse med forfatningen fra 1990, nægtede at deltage i parlamentsvalgene og indledte i stedet en oprørskampagne, som mobiliserede ekskluderede grupper (Brown, 2011; Fukuda-Parr, 2011: 97; Lawoti, 2010c: 18; Tiwari, 2010: 33, 43).

Selvom maoisterne anvendte en ideologisk retorik, havde bevægelsen tydelige etniske og regionale mobiliseringsmønstre, der afspejlede ulighederne i samfundet (Brown, 2011: 295). Den ti år lange borgerkrig kostede over 13.000 mennesker livet og skabte massiv ustabilitet. Midt i krigen skabte mordet på kong Birendra og hans familie i 2001 yderligere kaos, og i 2002 opløste den nye konge, Gyanendra, den folkevalgte regering. Tre år senere overtog han direkte

kontrol med staten. Dermed var det spæde demokrati reelt sat ud af kraft, indtil en ny folkelig bevægelse i 2006 tvang kongen til at træde tilbage.

Mobiliseringen var i mange regioner særlig stærk blandt de såkaldte Adibasi Janajati (oprindelige nationaliteter), som udgør omtrent en tredjedel af befolkningen og længe havde været marginaliseret både politisk og økonomisk (Lawoti, 2010a). De oplevede, at forfatningen fra 1990 tilsidesatte kravene om anerkendelse og inklusion, hvilket fastholdt højkasteelitens (CHHE) dominans (Thapa og Sijapati, 2004). Staten anvendte desuden vilkårlig og hårdhændet repression i områder med stor Adibasi Janajati-befolkning – mest berømt under “Operation Romeo” i 1995, hvor arrestationer, overgreb og drab især ramte disse områder (HRW, 2004; Lawoti, 2010a: 142, 150). Selvom maoistbevægelsens ledelse primært kom fra højkaster, blev mange fodsoldater rekrutteret fra marginaliserede grupper – herunder Adibasi Janajati – som fandt genklang i bevægelsens løfter om inklusion og ligebehandling (Thapa og Sijapati, 2004: 79; Shah, 2004; Lawoti, 2010a: 147).

Flere faktorer bidrog til det demokratiske sammenbrud mellem 2002 og 2006, men ulighed og politisk eksklusion spillede en central rolle. Demokratiet var i forvejen præget af intern ustabilitet og hyppige regeringsskift som følge af partipolitiske spændinger (Hangen, 2010: 23). Samtidig nægtede marginaliserede grupper at acceptere en forfatningsorden, der fortsat udelukkede dem fra reel indflydelse (Brown, 2011; Fukuda-Parr, 2011: 97; Lawoti, 2010c: 18; Tiwari, 2010: 33, 43). For mange fremstod det demokratiske system som illegitimt (Kantha, 2010), hvilket skabte grobund for støtte til både maoister og til den autoritære kongemagt. Det er sigende, at det ministerhold, kongen udpegede efter 2002, indeholdt en større andel medlemmer fra ikke-CHHE-grupper end nogen tidligere demokratisk regering i 1990’erne (Lawoti, 2008: 373).

Sammenfattende viser casen fra Nepal, hvordan vedvarende politisk eksklusion, socioøkonomisk ulighed og kulturel marginalisering bidrog til svækket demokratisk legitimitet og skabte rum for både væbnet oprør og autoritær tilbagevenden. Disse forhold udgjorde væsentlige barrierer for konsolideringen af demokratiet.

Bolivia 2005-2019

Bolivia-casen viser et anderledes forløb, hvor vedvarende etnisk ulighed har bidraget til at destabilisere Bolivias demokrati, ikke gennem udelukkelse af oprindelige grupper, men gennem den reaktion og polarisering, som deres stigende indflydelse fremkaldte hos andre dele af samfundet.

Bolivia har længe været præget af dybe etniske og socioøkonomiske skel, hvor oprindelige folk – som udgør omkring 60 pct. af befolkningen – konsekvent

har været marginaliserede politisk, socialt og økonomisk (Flesken, 2018; Gisselquist, 2013). Siden demokratiets genindførelse i 1980'erne begyndte disse grupper gradvist at mobilisere sig politisk, og især partiet Movimiento al Socialismo (MAS), under ledelse af Evo Morales, blev fra midten af 2000'erne det primære redskab for oprindelige folks politiske deltagelse (Madrid, 2012: 161). MAS formåede at samle en bred koalition af vælgere ved at kombinere venstreorienteret økonomisk politik med krav om etnisk inklusion, kulturel anerkendelse og øget lighed (Flesken, 2018; Madrid, 2012: 64).

Under Morales' præsidentperiode (2005-2019) blev der implementeret en række politikker, der i praksis var til fordel for oprindelige folk, herunder land-reformer, omfordelingsprogrammer og anerkendelse af oprindelige sprog og kultur (Farthing, 2019; Hunter og Brill, 2016; Niedzwiecki og Anria, 2019). Den politiske repræsentation af oprindelige folk blev styrket i perioden (Gigler, 2009), ligesom de nævnte politikker reducerede socioøkonomisk etnisk ulighed – som dog langt fra blev elimineret (Hicks et al., 2018; Madrid, 2012: 175; Gray Molina, 2010: 73).

Disse fremskridt havde modsatrettede konsekvenser for demokratiet. På den ene side førte etnisk inklusion til øget støtte til demokratiet blandt oprindelige folk, ligesom MAS' ikkeekskluderende retorik og evne til at bygge alliancer på tværs af etniske skel muliggjorde en vis demokratisk uddybning (Gigler, 2009; Madrid, 2012: kap. 2 og 6, 75, 163). På den anden side koncentrerede Morales-regeringen gradvist magten, svækkede *horizontal accountability* og underminerede retsstatens institutioner gennem angreb på medier, domstole og opposition (Madrid, 2012: 163). Bolivia blev i stigende grad polariseret mellem tilhængere og modstandere af Morales-regeringen (Gray Molina, 2010: 74).

Polariseringen kan ses som et udtryk for en langvarig splittelse mellem tilhængerne af Morales' politiske bevægelse – stærkt støttet af oprindelige folk – og konservative partier, der bl.a. repræsenterede landets traditionelle elite (Alberti, 2021). Der er således stærke indikationer på en grundlæggende socioøkonomisk og kulturel skillelinje mellem en ikkeoprindelig byelite (især fra den østlige del af landet) og en stor oprindelig og mestizobefolkning i Bolivia (Alberti, 2021).

Udviklingen kulminerede ved valget i 2019, hvor Morales blev anklaget for valgsvindel. Efter massive protester og pres fra militæret forlod han landet, og en midlertidig præsident fra oppositionen blev indsat. Komparative demokratiforskere klassificerer begivenheden som et demokratisk sammenbrud (Skanning, Bartusevičius og Gerring, 2015), selvom den nærmere karakter af denne overgang fortsat er stærkt omstridt. Hvor nogle anser afsættelsen af Morales som et kup "orkestreret af Bolivias hvide elite", anklager andre MAS for at have manipuleret valgresultatet (ICG, 2022). Det bolivianske demokrati ville

Tabel 2: Empiriske fund for de to cases

	Årsag	Link 1	Link 2	Link 3 (flere stier)	Udfald
<i>Teoretiseret mekanisme</i>	Høj etnisk ulighed	Kollektive frustrationer og følelser af forurettelse (grievances)	Politisk polarisering	• Folkelig mobilisering • Magtkoncentration • Kupforsøg	Demokratisk sammenbrud
<i>Nepal (1991-2002)</i>	Nepal kendetegnet ved store uligheder mellem dominerende CHHE-gruppe og øvrige grupper omkring demokratisering i start 1990'erne	Demokratisering medfører høje forventninger om bedre levestandarder til ikke-CHHE-grupper; der er dog yderst begrænsede fremskridt, hvilket afføder frustrationer	Opfattelse af det demokratiske system som illegitimt; begrænsede politiske og socioøkonomiske forandringer er med til at drive maoisterne ud af parlamentarisk politik	Maoister starter oprørsbevægelse; borgerkrigen medfører stor politisk tumult, ligesom der var meget lidt stabil regeringsførelse; kongen lukker parlamentet i 2002	Kongens kup kategoriseres som demokratisk sammenbrud af LIED-datasættet (2006-2008 gendemokratiserer Nepal)
<i>Bolivia (2005-2019)</i>	Trods forbedringer i levestandarden for oprindelige folk, fortsat høj etnisk ulighed	Høj opbakning til MAS blandt særligt oprindelige folk, bl.a. foranlediget af landets dybe etniske uligheder; særligt Morales' MAS lykkes med at kanalisere frustrationer	Morales' socialistiske programmer møder over tid (2005-2019) modstand fra oppositionen, der i højere grad repræsenterer bolivianere af europæisk herkomst; geografien forstærker yderligere skel	Morales undergraver gradvis demokratiske institutioner, hvilket kulminerer med anklager om valgsvindel; oppositionen vinder kortvarigt magten, i hvad der af nogle betegnes som kup	Den politiske krise kategoriseres som kortvarigt demokratisk sammenbrud af LIED-datasættet (2020 gendemokratiserer Bolivia)

formentlig også være blevet alvorligt udfordret, hvis Morales var forblevet ved magten, idet hans omgåelse af forfatningens tidsbegrænsning for præsidentembedet i sig selv udgjorde et brud med centrale demokratiske normer. Uanset fortolkning illustrerer forløbet, hvor skrøbeligt det bolivianske demokrati forblev trods årtiers stigende politisk inklusion. Valget i 2020 resulterede i en klar sejr til MAS og indsættelsen af Luis Arce som præsident, hvilket formelt afsluttede den politiske krise og markerede en gendemokratisering.

På tværs af de to cases viser analysen, at etnisk ulighed spillede en selvstændig rolle i at undergrave demokratiet – dog gennem lidt forskellige stier. I Nepal var det især vedvarende politisk eksklusion og manglende omfordeling til marginaliserede grupper, der skabte grundlag for et væbnet oprør og faldende demokratisk legitimitet, hvilket banede vejen for autoritær tilbagevenden. I Bolivia var billedet mere komplekst: Her førte øget repræsentation for oprindelige folk og en betydelig reduktion i uligheden til modreaktioner og voksende politisk polarisering, som bidrog til institutionel undergravning og i sidste ende et demokratisk kollaps. I begge tilfælde identificeres en kæde af begivenheder – forbindelsen mellem gruppeulighed, kollektive frustrationer, polarisering og ustabilitet – der i vidt omfang stemmer med mekanismen i tabel 1.

Det rejser et bredere spørgsmål om, hvorfor nogle demokratier alene oplever gradvis tilbagegang, mens andre bryder helt sammen. Forskningen giver endnu ikke et klart svar herpå, men udfaldet synes at afhænge af en kombination af faktorer på både makro-, meso- og mikroniveau – såsom økonomisk udviklingsniveau, statskapacitet, internationale omgivelser, partistrukturer, civilsamfund og borgernes demokratiske opbakning (se Przeworski, 2019; Andersen og Skaaning, 2025). I både Bolivia og Nepal tyder meget på, at en kombination af svage institutioner og et relativt lavt socioøkonomisk udviklingsniveau samt vedvarende etnisk ulighed bidrog til, at ustabiliteten ikke blot resulterede i gradvis erosion, men i sidste ende kulminerede i egentlige sammenbrud.

Fremtidige analyser kunne bygge videre på de præsenterede casestudier ved at undersøge negative eller afvigende cases, hvor høj etnisk ulighed sameksisterer med demokratisk stabilitet, med henblik på at identificere mekanismens rammebetingelser. Derudover kunne teoriens implikation om, at hverken etnisk diversitet eller økonomisk ulighed i sig selv er tilstrækkeligt til at skabe demokratisk ustabilitet, undersøges mere direkte, eksempelvis ved at analysere konfigurationer med høj diversitet og relativt lav økonomisk ulighed – eller omvendt lav diversitet og høj ulighed.

Konklusion

Et centralt spørgsmål i forskningen om demokratisk tilbagegang er, hvorfor nogle demokratier er mere sårbare end andre. Her fremhæves ofte ulighed og etnisk heterogenitet som centrale risikofaktorer (f.eks. Diamond, 2020). Men set ud fra en snæver procedural forståelse er der begrænset evidens for, at økonomisk ulighed i sig selv underminerer demokratiske institutioner. Individuel ulighed kan ganske vist svække den substantielle dimension af demokrati – reel politisk lighed – ved at skævvride repræsentation og deltagelse (f.eks. Gilens, 2012; Jensen og van Kersbergen, 2016; Solt, 2008; Leipziger, Skaaning og Thorsen, 2023), men sammenhængen med demokratiske kerneinstitutioner som frie og fair valg samt civile friheder er ikke systematisk dokumenteret. Tilsvarende viser forskningen, at etnisk heterogenitet sjældent i sig selv truer demokratiet. Risikoen afhænger snarere af, hvordan etniske identiteter politiseres og håndteres institutionelt – eksempelvis gennem magtdeling eller føderalisme (f.eks. Lijphart, 2004).

En nyere litteratur fremhæver samtidig, at socioøkonomisk ulighed mellem etniske grupper har mere destabiliserende politiske konsekvenser end både generel økonomisk ulighed og etnisk diversitet (Leipziger, 2024b; Houle, 2015). En tilsvarende logik kan genfindes i nærtbeslægtet forskning om borgerkrig, hvor etnisk diversitet ikke viser en stærk sammenhæng med risikoen for borgerkrig (Fearon og Laitin, 2003), mens forskelle mellem grupper i velstand og politisk magt gør (Cederman, Gleditsch og Buhaug, 2013; Stewart, 2008). Med andre ord er det, når velstand og politisk magt er ujævnt fordelt mellem etniske grupper, at risikoen for konflikter og demokratiske tilbageslag vokser. Dette flugter også godt med de institutionelle perspektiver, hvor anbefalinger af magtdeling og inklusion – i al fald implicit – beror på idéen om, at etniske identiteter først bliver politisk konfliktfyldte, når de forbindes med systematiske forskelle i magt og ressourcer.

For at forstå mekanismerne bag denne sammenhæng undersøgte jeg to cases – Bolivia og Nepal – der begge oplevede demokratiske sammenbrud efter perioder med høj etnisk ulighed. I Nepal underminerede vedvarende eksklusion og manglende omfordeling demokratiets legitimitet og banede vej for både væbnet oprør og autoritær tilbagevenden. I Bolivia reducerede Morales-regeringen uligheder, men dette udløste modreaktioner og polarisering, som bidrog til institutionel erosion og i sidste ende kollaps. I begge tilfælde spillede etnisk ulighed en selvstændig rolle i at destabilisere demokratiet.

Spørgsmålet om etnisk ulighed og demokrati er ikke blot akademisk. En bedre forståelse af problemstillingen kan hjælpe beslutningstagere og civilsamsfundsaktører med at identificere og adressere barrierer for demokratisk kon-

solidering (Leipziger, 2023: 72-73). Flere forskere har i den sammenhæng efterspurgt et stærkere fokus på etnisk ulighed i udviklingspolitikken i multikulturelle samfund (Stewart, 2010; Langer, Stewart og Venugopal, 2011). I den forstand er det opmuntrende, at reduktion af gruppebaserede uligheder er en del af FN's Verdensmål nr. 10 (UN, 2020), og at spørgsmålet også er blevet fremhævet i en OECD-rapport (Deere, Kanbur og Stewart, 2018).

Under særlige betingelser kan demokratiske institutioner reducere etniske uligheder, men det kræver bl.a. en stærk organisering af de økonomisk dårligt stillede grupper, så de i praksis også opnår politisk indflydelse, der kan omsættes til omfordelende politikker (Leipziger, 2024a, 2025). Som Diamond og Plattner (1994: xxvii) fremhæver, rummer demokrati potentialet til at absorbere etniske spændinger gennem inklusion og tilpasning – men også et konfliktpotentiale, hvis privilegerede grupper reagerer med modstand. Bolivia-casen illustrerer, hvordan netop sådanne dynamikker kan bidrage til demokratisk sammenbrud. Dermed rummer demokratiske institutioner et paradoks: De er på én gang den mest lovende vej til at reducere etniske uligheder og samtidig en potentiel katalysator for konflikt, når privilegier udfordres.

Det afgørende spørgsmål er ikke blot, om der findes ulighed i et samfund, men hvordan den er struktureret. Når økonomisk og politisk marginalisering systematisk falder sammen med etniske tilhørsforhold, er risikoen for konflikt og demokratisk ustabilitet størst.

Noter

1. Enkelte passager i artiklen er inspireret af min PhD-afhandling, og særligt afsnittet "etnisk ulighed" trækker på min indledning (Leipziger, 2023). Derudover har jeg genbrugt casestudiemateriale om Nepal og Bolivia fra appendikset til min artikel "Democracy and ethnic inequality: a comparative case study" (Leipziger, 2025).
2. Jeg bruger etnisk *diversitet* og etnisk *heterogenitet* som synonyme betegnelser.
3. For at undgå at sammenblande konceptet med mulige forklaringer medtager jeg ikke minoritetsrettigheder i definitionen af liberalt demokrati.
4. I resten af artiklen bruger jeg betegnelsen *økonomisk ulighed*, hvor dette er standard i den komparative litteratur. Ofte måles ulighed her via disponibel indkomst (en snæver økonomisk forståelse), mens de teoretiske argumenter – implicit – trækker på bredere forskelle i levevilkår og livschancer (en bredere socioøkonomisk forståelse) (Jensen og van Kersbergen, 2016: 36; se også Boix, 2003; Acemoglu og Robinson, 2006).
5. Med afsæt i Robert Dahls (1989) sontring handler sidstnævnte dimension om, hvorvidt alle borgere har lige og effektive muligheder for at deltage, blive repræsenteret og sætte politisk dagsorden.

6. Det skal dog understreges, at meget af den institutionelle litteratur, f.eks. Lijphart (2004) og Stepan, Linz og Yadav (2011), tager udgangspunkt i samfund, hvor etnicitet allerede er salient og politiseret. Fokus er dermed på, hvordan stabilitet kan sikres, givet at etniske identiteter spiller en central rolle, snarere end på, hvordan institutioner i udgangspunktet gør etnicitet politisk relevant.
7. Selvom individuel ulighed og etnisk ulighed ofte samvarierer, er de langt fra identiske (Stewart, Brown og Mancini, 2010: 28; Leipziger, 2023: 17; Alesina, Michalopoulos og Papaioannou, 2016: 482).
8. Ikke kun etnisk-økonomiske uligheder, som er mit fokus her, men også etnisk-politiske uligheder kan danne grobund for de beskrevne mekanismer. Sådanne former for ulighed/eksklusion er et centralt omdrejningspunkt i institutionelle perspektiver på etnicitet og konflikt, som jeg gennemgik ovenfor (se også Stewart, 2021).
9. Med denne tilgang foretager jeg tydelig en caseudvælgelse baseret på den afhængige variabel. Denne fremgangsmåde er imidlertid kun problematisk, hvis analysen udelukkende var tværsnitsbaseret, altså hvis man drog konklusioner på tværs af cases frem for at basere dem på *within-case*-analyse (Goertz, 2017: 64).

Litteratur

- Acemoglu, Daron og Simon Johnson (2023). *Power and Progress: Our Thousand-Year Struggle Over Technology and Prosperity*. Basic Books.
- Acemoglu, Daron og James A. Robinson (2005). *Economic Origins of Dictatorship and Democracy*. Cambridge University Press.
- Acharya, Avidit, Matthew Blackwell og Maya Sen (2016). [The political legacy of American slavery](#). *Journal of Politics* 78 (3): 621-641.
- Alberti, Carla (2021). *Bolivia's Old and New Illnesses*. Carnegie Endowment for International Peace.
- Albertus, Michael (2015). *Autocracy and Redistribution: The Politics of Land Reform*. Cambridge University Press.
- Alesina, Alberto, Stelios Michalopoulos og Elias Papaioannou (2016). [Ethnic inequality](#). *Journal of Political Economy* 124 (2): 428-488.
- Alston, Lee J. og Joseph P. Ferrie (1993). [Paternalism in agricultural labor contracts in the U.S. South: implications for the growth of the welfare state](#). *American Economic Review* 83 (4): 852-876.
- Ankar, Dag (1999). [Homogeneity and smallness: Dahl and Tufte revisited](#). *Scandinavian Political Studies* 22 (1): 29-44.
- Andersen, David og Svend-Erik Skaaning (2025). *Dansk demokrati i komparativt perspektiv*. Aarhus Universitetsforlag.
- Andersen, David og Svend-Erik Skaaning (2026). Introduktion: Borgerne, institutionerne og demokratiets krise. *Politica* 58 (3): 1-24.

- Ansell, Ben og David Samuels (2018). [Why inequality does not undermine democracy](#). *Working Paper*.
- Ansell, Ben W. og David Samuels (2014). *Inequality and Democratization: An Elite-Competition Approach*. Cambridge University Press.
- Arriola, Leonardo R. (2012). *Multi-Ethnic Coalitions in Africa: Business Financing of Opposition Election Campaigns*. Cambridge University Press.
- Bartels, Larry M. (2016). *Unequal Democracy: The Political Economy of the New Gilded Age*, 2. udg. Princeton University Press.
- Beach, Derek og Rasmus Brun Pedersen (2016). *Causal Case Study Methods: Foundations and Guidelines for Comparing, Matching and Tracing*. University of Michigan Press.
- Beissinger, Mark R. (2008). [A new look at ethnicity and democratization](#). *Journal of Democracy* 19 (3): 85-97.
- Boix, Carles (2003). *Democracy and Redistribution*. Cambridge University Press.
- Bormann, Nils-Christian, Lars-Erik Cederman, Scott Gates, Benjamin A.T. Graham, Simon Hug, Kaare W. Strøm og Julian Wucherpfennig (2019). [Power sharing: Institutions, behavior, and peace](#). *American Journal of Political Science* 63 (1): 84-100.
- Brown, Graham K. (2011). Nepal: First steps towards reducing HI's? pp. 275-296 i Frances Stewart, R. Venugopal og Arnim Langer (red.), *Horizontal Inequalities and Post-Conflict Development*. Palgrave Macmillan.
- Cederman, Lars-Erik, Kristian Skrede Gleditsch og Halvard Buhaug (2013). *Inequality, Grievances, and Civil War*. Cambridge University Press.
- Chandra, Kanchan (2005). [Ethnic parties and democratic stability](#). *Perspectives on Politics* 3 (2): 235-252.
- Chandra, Kanchan (2006). [What is ethnic identity and does it matter?](#) *Annual Review of Political Science* 9 (1): 397-424. h
- Chua, Amy (2003). *World on Fire: How Exporting Free Market Democracy Breeds Ethnic Hatred and Global Instability*. Doubleday.
- Collier, Simon og William F. Sater (2004). *A History of Chile, 1808–2002*, 2 udg. Cambridge University Press.
- Dahl, Robert A. (1971). *Polyarchy: Participation and Opposition*. Yale University Press.
- Dahl, Robert A. (1985). *A Preface to Economic Democracy*. Polity.
- Dahl, Robert A. (1989). *Democracy and Its Critics*. Yale University Press.
- Deere, Carmen Diana, Ravi Kanbur og Frances Stewart (2018). Horizontal inequalities, pp. 85-100 i Joseph E. Stiglitz, Jean-Paul Fitoussi og Martine Durand (red.), *For Good Measure: Advancing Research on Well-being Metrics Beyond GDP*. OECD.
- Diamond, Larry (1988). *Class, Ethnicity and Democracy in Nigeria: The Failure of the First Republic*. Macmillan.

- Diamond, Larry (2020). [Breaking out of the democratic slump](#). *Journal of Democracy* 31 (1): 36-50.
- Diamond, Larry Jay og Leonardo Morlino (2004). [The quality of democracy: An overview](#). *Journal of Democracy* 15 (4): 20-31.
- Diamond, Larry og Marc F. Plattner (1994). *Nationalism, Ethnic Conflict, and Democracy*, Johns Hopkins University Press.
- Elkjær, Mads Andreas og Torben Iversen (2020). [The political representation of economic interests: Subversion of democracy or middle-class supremacy?](#) *World Politics* 72 (2): 254-290.
- Epstein, David, Bahar Leventoglu og Sharyn O'Halloran (2012). [Minorities and democratization](#). *Economics and politics* 24 (3): 259-278.
- Farthing, Linda (2019). [An opportunity squandered? Elites, social movements, and the government of Evo Morales](#). *Latin American perspectives* 46 (1): 212-229.
- Fearon, James D. og David D. Laitin (2003). Ethnicity, insurgency, and civil war. *The American Political Science Review* 97 (1): 75-90.
- Fish, M. Steven og Robin S. Brooks (2004). [Does diversity hurt democracy?](#) *Journal of Democracy* 15 (1): 154-166.
- Flesken, Anaïd (2018). [Why ethnic parties form: Evidence from Bolivia](#). *Nations and nationalism* 24 (4): 1162-1184.
- Fukuda-Parr, Sakiko (2011). Correcting horizontal inequality as a development priority: Poverty reduction strategy papers in Haiti, Liberia and Nepal, pp. 84-107 i Frances Stewart, R. Venugopal og Arnim Langer (red.), *Horizontal Inequalities and Post-Conflict Development*. Palgrave Macmillan.
- Gerring, John, Michael Hoffman og Dominic Zarecki (2018). [The diverse effects of diversity on democracy](#). *British Journal of Political Science* 48 (2): 283-314.
- Gigler, Björn-Sören (2009). Poverty, inequality and human development of indigenous peoples in Bolivia. Georgetown University, Center for Latin American Studies, *Working Paper Series No. 17*.
- Gilens, Martin (2012). *Affluence and Influence: Economic Inequality and Political Power in America*. Princeton University Press.
- Gisselquist, Rachel M. (2013). [Ethnic politics in ranked and unranked systems: An exploratory analysis](#). *Nationalism and Ethnic Politics* 19 (4): 381-402.
- Goertz, Gary (2017). *Multimethod Research, Causal Mechanisms, and Case Studies: An Integrated Approach*. Princeton University Press.
- Graham, Helen (2005). [The origins of Spain's civil war](#), kapitel 1 i Helen Graham (red.), *The Spanish Civil War: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Gray Molina, George (2010). The challenge of progressive change under Evo Morales, pp. 57-76 i Kurt Weyland, Raúl L. Madrid og Wendy Hunter (red.), *Leftist Governments in Latin America: Successes and Shortcomings*. Cambridge University Press.

- Gurr, Ted Robert (2000). *Peoples Versus States: Minorities at Risk in the New Century*. United States Institute of Peace Press.
- Hacker, Jacob S. og Paul Pierson (2010). *Winner-Take-All Politics: How Washington Made the Rich Richer – and Turned Its Back on the Middle Class*. Simon & Schuster.
- Haggard, Stephan og Robert R. Kaufman (2012). [Inequality and regime change: Democratic transitions and the stability of democratic rule](#). *American Political Science Review* 106 (3): 495-516.
- Haggard, Stephan og Robert R. Kaufman (2016). *Dictators and Democrats Masses, Elites, and Regime Change*. Princeton University Press.
- Haggard, Stephan og Robert R. Kaufman (2021). [Backsliding: Democratic Regress in the Contemporary World](#). Cambridge University Press.
- Haggard, Stephan, Robert R. Kaufman og Terence K. Teo (2012). [Distributive Conflict and Regime Change: A Qualitative Dataset](#).
- Hale, Henry E. (2004). [Divided we stand: Institutional sources of ethnofederal state survival and collapse](#). *World Politics* 56 (2): 165-193.
- Hangen, Susan I. (2010). *The Rise of Ethnic Politics in Nepal: Democracy in the Margins*. Routledge.
- Hicks, Daniel L., Beatriz Maldonado, Brian Piper og Alejandra Goytia Rios (2018). [Identity, patronage, and redistribution: Economic inequality in Bolivia under Evo Morales](#). *Journal of Economics, Race, and Policy* 1 (1): 26-41.
- Higashijima, Masaaki og Christian Houle (2017). [Ethnic inequality and the strength of ethnic identities in Sub-Saharan Africa](#). *Political Behavior* 40 (4): 909-932.
- Hillesund, Solveig, Karim Bahgat, Gray Barrett, Kendra Dupuy, Scott Gates, Håvard Mokleiv Nygård, Siri Aas Rustad, Håvard Strand, Henrik Urdal og Gudrun Østby (2018). [Horizontal inequality and armed conflict: a comprehensive literature review](#). *Canadian Journal of Development Studies / Revue canadienne d'études du développement* 39 (4): 463-480.
- Horowitz, Donald L. (1985). *Ethnic Groups in Conflict*. University of California Press.
- Houle, Christian (2009). [Inequality and democracy: Why inequality harms consolidation but does not affect democratization](#). *World Politics* 61 (4): 589-622. h
- Houle, Christian (2015). [Ethnic inequality and the dismantling of democracy: A global analysis](#). *World Politics* 67 (3): 469-505.
- Houle, Christian, Paul D. Kenny og Chunho Park (2019). [The structure of ethnic inequality and ethnic voting](#). *Journal of Politics* 81 (1): 187-200.
- HRW (2004). [Human Rights Watch. Between a Rock and a Hard Place: Civilians Struggle to Survive in Nepal's Civil War](#).
- Huber, John D. og Pavithra Suryanarayan (2016). [Ethnic inequality and the ethnification of political parties](#). *World Politics* 68 (1): 149-188.

- Hunter, Wendy og Robert Brill (2016). "Documents, please": Advances in social protection and birth certification in the developing world. *World Politics* 68 (2): 191-228.
- ICG (2021). *Bolivia: Shifting loyalties complicate route to reconciliation*. Commentary, 26. maj.
- Jensen, Carsten og Kees van Kersbergen (2016). *The Politics of Inequality*. Palgrave Macmillan Education.
- Kantha, Pramod (2010). *Nepal's protracted democratization in terms of modes of transition*. *HIMALAYA, the Journal of the Association for Nepal and Himalayan Studies* 28 1&2.
- Karl, Terry Lynn (2000). *Economic inequality and democratic instability*. *Journal of Democracy* 11 (1): 149-156.
- Knutsen, Carl Henrik (2011). *Democracy, dictatorship and protection of property rights*. *The Journal of Development Studies* 47 (1): 164-182.
- Knutsen, Carl Henrik (2015). Reinvestigating the reciprocal relationship between democracy and income inequality. *Review of Economics and Institutions* 6 (2): 1-37.
- Knutsen, Carl Henrik (2021). *A business case for democracy regime type, growth, and growth volatility*. *Democratization* 1-20.
- Kongkirati, Prajak (2019). *From illiberal democracy to military authoritarianism: Intra-elite struggle and mass-based conflict in deeply polarized Thailand*. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 681: 24-40.
- Kosa, Kitti (2025). *Scapegoating as Political Strategy: Practice of Orbán's Regime*. <https://4liberty.eu/scapegoating-as-political-strategy-practice-of-orbans-regime/>
- Lakoff, Sanford (2015). *Inequality as a danger to democracy: Reflections on Piketty's warning*. *Political Science Quarterly* 130 (3): 425-447.
- Langer, Arnim, Frances Stewart og Rajesh Venugopal (2011). *Horizontal Inequalities and Post-Conflict Development*. Palgrave Macmillan.
- Lawoti, Mahendra (2008). *Exclusionary democratization in Nepal, 1990-2002*. *Democratization* 15 (2): 363-385.
- Lawoti, Mahendra (2010a). Ethnic dimensions of the Maoist insurgencies: Indigenous groups' participation and insurgency trajectories in Nepal, Peru, and India, pp. 135-155 i Mahendra Lawoti og Anup Kumar Pahari (red.), *The Maoist Insurgency in Nepal: Revolution in the Twenty-First Century*. Routledge.
- Lawoti, Mahendra (2010b). *Informal institutions and exclusion in democratic Nepal*. *HIMALAYA, the Journal of the Association for Nepal and Himalayan Studies* 28 1&2.
- Lawoti, Mahendra (2010c). *Introduction to Special Section: Ethnicity, exclusion, and democracy in Nepal*. *HIMALAYA, the Journal of the Association for Nepal and Himalayan Studies* 28 1&2.

- Lawoti, Mahendra og Susan I. Hangen (2013). Introduction: Nationalism and ethnic conflict in Nepal, pp. xvii-xvii i Mahendra Lawoti og Susan I. Hangen (red.), *Nationalism and Ethnic Conflict in Nepal: Identities and Mobilization after 1990*, Vol. 58. Routledge.
- Lawson, Stephanie (1991). *The Failure of Democratic Politics in Fiji*. Clarendon Press.
- Leipziger, Lasse Egendal (2023). [Democracy and Ethnic Inequality: Examining a Two-Way Relationship](#). PhD dissertation. Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.
- Leipziger, Lasse Egendal (2024a). [Does democracy reduce ethnic inequality?](#) *American Journal of Political Science* 68 (4): 1335-1352.
- Leipziger, Lasse Egendal (2024b). [Ethnic inequality, democratic transitions, and democratic breakdowns: Investigating an asymmetrical relationship](#). *The Journal of Politics* 86 (1): 291-304.
- Leipziger, Lasse Egendal (2025). [Democracy and ethnic inequality: a comparative case study](#). *Democratization* 32 (2): 373-396.
- Leipziger, Lasse, Laurits Aarslew og Matias Christensen (2026). Do group-based inequalities feel more unjust? Experimental evidence from economically disadvantaged groups in India, South Africa, and the United States. *Public Opinion Quarterly* (under udgivelse).
- Leipziger, Lasse, Svend-Erik Skaaning og Matilde Thorsen (2023). [Does economic inequality harm democratic quality? No, but yes](#), kapitel 13 i Christoffer Green-Pedersen, Carsten Jensen og Barbara Vis (red.), *No Normal Science! Festschrift for Kees van Kersbergen*. Politica.
- Levitsky, Steven og Daniel Ziblatt (2018). *How Democracies Die*. Viking, an imprint of Penguin Books.
- Lieberman, Evan S. og Rorisang Lekalake (2022). [South Africa's resilient democracy](#). *Journal of Democracy* 33 (2): 103-117.
- Lieberman, Evan S. og Prerna Singh (2012). [The institutional origins of ethnic violence](#). *Comparative Politics* 45 (1): 1-24.
- Lijphart, Arend (1977). *Democracy in Plural Societies: A Comparative Exploration*. Yale University Press.
- Lijphart, Arend (2004). [Constitutional design for divided societies](#). *Journal of Democracy* 15 (2): 96-109.
- Lindblom, Charles E. (1977). *Politics and Markets: The World's Political-Economic Systems*. Basic Books.
- Lipset, Seymour Martin (1959). [Some social requisites of democracy: Economic development and political legitimacy](#). *American Political Science Review* 53 (1): 69-105.
- Lipset, Seymour Martin (1963). *Political Man: The Social Bases of Politics*. Doubleday.
- Lipset, Seymour M. og Stein Rokkan (1967). *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives*. Free Press.

- Madrid, Raúl L. (2012). *The Rise of Ethnic Politics in Latin America*. Cambridge University Press.
- Mahoney, James og Kathleen Thelen (2009). *Explaining Institutional Change: Ambiguity, Agency, and Power*. Cambridge University Press.
- Mann, Michael (2005). *The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing*. Cambridge University Press.
- Marshall, T.H. (1950). *Citizenship and Social Class*. Cambridge University Press.
- Mazzuca, Sebastián L. og Gerardo L. Munck (2014). [State or democracy first? Alternative perspectives on the state-democracy nexus](#). *Democratization* 21 (7): 1221-1243.
- Meltzer, Allan H. og Scott F. Richard (1981). [A rational theory of the size of government](#). *Journal of Political Economy* 89 (5): 914-927.
- Merkel, Wolfgang og Brigitte Weiffen (2012). [Does heterogeneity hinder democracy?](#) *Comparative Sociology* 11 (3): 387-421.
- Mill, John Stuart (2010). *Considerations on Representative Government*. Cambridge University Press.
- Moore, Barrington (1966). *Social Origins of Dictatorship and Democracy: Lord and Peasant in the Making of the Modern World*. Beacon Press.
- Mounk, Yascha (2022). *The Great Experiment: Why Diverse Democracies Fall Apart and How They Can Endure*. Penguin Books.
- Niedzwiecki, Sara og Santiago Anria (2019). [Participatory social policies: Diverging patterns in Brazil and Bolivia](#). *Latin American politics and society* 61 (2): 115-137.
- Offe, Claus (2003). Homogeneity and constitutional democracy: Coping with identity conflicts through group rights, pp. 151-181 i Claus Offe (red.), *Herausforderungen der Demokratie. Zur Integrations- und Leistungsfähigkeit politischer Institutionen*. Campus.
- Panzano, Guido (2023). [Do mutually reinforcing cleavages harm democracy? Inequalities between ethnic groups and autocratization](#). *Democratization* 31 (2): 265-289.
- Perigo, Billy (2018). [Hungary's Viktor Orban widens the division between E.U. liberals and hard-liners](#). *Time*, 20. september.
- Persson, Mikael og Anders Sundell (2024). [The rich have a slight edge: Evidence from comparative data on income-based inequality in policy congruence](#). *British Journal of Political Science* 54 (2): 514-525.
- Piketty, Thomas (2014). *Capital in the Twenty-First Century*. Harvard University Press.
- Posner, Daniel N. (2004). [The political salience of cultural difference: Why Chewas and Tumbukas are allies in Zambia and adversaries in Malawi](#). *The American Political Science Review* 98 (4): 529-545.
- Przeworski, Adam (1991). *Democracy and the Market: Political and Economic Reforms in Eastern Europe and Latin America*. Cambridge University Press.
- Przeworski, Adam (2019). *Crises of Democracy*. Cambridge University Press.

- Przeworski, Adam, Michael E. Alvarez, Jose Antonio Cheibub og Fernando Limongi (2000). *Democracy and Development: Political Institutions and Well Being in the World, 1950–1990*. Cambridge University Press.
- Putnam, Robert D., Robert Leonardi og Raffaella Nanetti (1993). *Making democracy work: civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press.
- Rabushka, Alvin og Kenneth A. Shepsle (1972). *Politics in Plural Societies: A Theory of Democratic Instability*. Longman.
- Ransom, Roger L. og Richard Sutch (2001). *One Kind of Freedom: The Economic Consequences of Emancipation*, 2. udg. Cambridge University Press.
- Rau, Eli G. og Susan Stokes (2025). [Income inequality and the erosion of democracy in the twenty-first century](#). *Proceedings of the National Academy of Sciences – PNAS* 122 (1): e2422543121.
- Reilly, Ben (2001). *Democracy in Divided Societies: Electoral Engineering for Conflict Management*. Cambridge University Press.
- Reynolds, Andrew (2002). *The Architecture of Democracy Constitutional Design, Conflict Management, and Democracy*. Oxford University Press.
- Ross, Michael (2006). [Is democracy good for the poor?](#) *American Journal of Political Science* 50 (4): 860-874.
- Rovny, J.A.N. (2023). [Antidote to backsliding: Ethnic politics and democratic resilience](#). *The American Political Science Review* 117 (4): 1410-1428.
- Rueschemeyer, Dietrich (2004). [The quality of democracy: Addressing inequality](#). *Journal of Democracy* 15 (4): 76-90.
- Rueschemeyer, Dietrich, Evelyne Huber Stephens og John D. Stephens (1992). *Capitalist Development and Democracy*. Polity Press.
- Rustow, Dankwart A. (1970). [Transitions to democracy: Toward a dynamic model](#). *Comparative Politics* 2 (3): 337-363.
- Schlotterbeck, Marian (2024). [September 11, 1973: Breakdown of democracy in Chile](#), kapitel 7 i Archon Fong (red.), *When Democracy Breaks: Studies in Democratic Erosion and Collapse, from Ancient Athens to the Present Day*. Oxford University Press.
- Schumpeter, Joseph A. (1942). *Capitalism, Socialism and Democracy*. Harper & Brothers.
- Shah, Subhagya (2004). A Himalayan red herring? Maoist revolution in the shadow of the Legacy Raj, pp. 192-224 i Michael Hutt (red.), *Himalayan 'People's War', Nepal's Maoist Rebellion*. C. Hurst & Co.
- Shakya, Mallika (2010). [Capitalism and ethnicity facing a rising wave of communism in Nepal](#). *HIMALAYA, the Journal of the Association for Nepal and Himalayan Studies* 28 (1): 49-58.
- Sisk, Timothy (1996). *Power Sharing and International Mediation in Ethnic Conflicts*. United States Institute of Peace.

- Skaaning, Svend-Erik, Henrikas Bartusevičius og John Gerring (2015). [A lexical index of electoral democracy](#). *Comparative Political Studies* 48 (12): 1491-1525.
- Slater, Dan, Benjamin Smith og Gautam Nair (2014). [Economic origins of democratic breakdown? The redistributive model and the postcolonial state](#). *Perspectives on Politics* 12 (2): 353-374.
- Smith, Heather J., Thomas F. Pettigrew, Gina M. Pippin og Silvana Bialosiewicz (2012). [Relative deprivation: A theoretical and meta-analytic review](#). *Personality and Social Psychology Review* 16 (3): 203-232.
- Snyder, Jack L. (2000). *From Voting to Violence: Democratization and Nationalist Conflict*, 1. udg. Norton.
- Solt, Frederick (2008). [Economic inequality and democratic political engagement](#). *American Journal of Political Science* 52 (1): 48-60.
- Solt, Frederick (2020). [Measuring income inequality across countries and over time: The standardized world income inequality database](#). *Social Science Quarterly* 101 (3): 1183-1199. SWIID Version 1189.1181, May 2021.
- Stepan, Alfred C. (1999). [Federalism and democracy: Beyond the U.S. model](#). *Journal of Democracy* 10 (4): 19-34.
- Stepan, Alfred C., Juan J. Linz og Yogendra Yadav (2011). *Crafting State-Nations: India and other multinational democracies*. Johns Hopkins University Press.
- Stewart, Frances (2008). *Horizontal Inequalities and Conflict: Understanding Group Violence in Multiethnic Societies*. Palgrave Macmillan.
- Stewart, Frances (2010). [Horizontal inequalities in Kenya and the political disturbances of 2008: some implications for aid policy](#). *Conflict, Security & Development* 10 (1): 133-159.
- Stewart, Frances (2021). Horizontal inequalities and democracy, pp. 420-440 i Gordon Crawford og Abdul-Gafaru Abdulai (red.), *Research Handbook on Democracy and Development*. Edward Elgar.
- Stewart, Frances, Graham K. Brown og Luca Mancini (2010). [Monitoring and Measuring Horizontal Inequalities](#). Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity.
- Stiglitz, Joseph E. (2012). *The Price of Inequality*. W.W. Norton & Co.
- Stoetzer, Lukas F., Johannes Giesecke og Heike Klüver (2023). [How does income inequality affect the support for populist parties?](#) *Journal of European Public Policy* 30 (1): 1-20.
- Thapa, Deepak og Bandita Sijapati (2004). *A Kingdom Under Siege: Nepal's Maoist Insurgency, 1996 to 2004*. Zed.
- Tiwari, Biswa Nath (2010). Horizontal inequalities and violent conflict in Nepal. *HIMALAYA, the Journal of the Association for Nepal and Himalayan Studies* 28 (1): 49-58.

- Uberti, Luca J. og Carl Henrik Knutsen (2021). [Institutions, human capital and economic growth](#), pp. 461-492 i Elodie Douarin og Oleh Havrylyshyn (red.), *The Palgrave Handbook of Comparative Economics*. Springer.
- UN (2020). *UN Sustainable Development Goal 10: Reduce inequality within and among countries*.
- UNDP (2014). *Nepal Human Development Report 2014*.
- Uslaner, Eric M. (2008). *Corruption, Inequality, and the Rule of Law: The Bulging Pocket Makes the Easy Life*. Cambridge University Press.
- Varshney, Ashutosh (2001). [Ethnic conflict and civil society: India and beyond](#). *World Politics* 53 (3): 362-398.
- Varshney, Ashutosh (2009). [Ethnicity and ethnic conflict](#), kapitel 12 i Carles Boix og Susan Stokes (red.), *The Oxford Handbook of Comparative Politics*. Oxford University Press.
- Varshney, Ashutosh (2013). *Battles Half Won: India's Improbable Democracy*. Penguin.
- Vogt, Manuel (2019). *Mobilization and Conflict in Multiethnic States*. Oxford University Press.
- Weber, Max (1976 [1922]). *Wirtschaft und Gesellschaft: Grundriss der verstehenden Soziologie*, 5. udg. J.B.C. Mohr.
- Weingast, Barry R. (1997). [The political foundations of democracy and the rule of the law](#). *The American Political Science Review* 91 (2): 245-263.
- Wimmer, Andreas (2018). *Nation Building: Why Some Countries Come Together While Others Fall Apart*. Princeton University Press.
- Ziblatt, Daniel (2009). [Shaping democratic practice and the causes of electoral fraud: The case of nineteenth-century Germany](#). *American Political Science Review* 103 (1): 1-21.

Om forfatteren

Lasse Egendal Leipziger, adjunkt, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet. Forsker i forholdet mellem demokrati og ulighed og er særligt interesseret i uligheder mellem etniske grupper. E-mail: lel@ps.au.dk